

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2018 roku

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Ewa Popek (spr)
Sędzia:	SA Jolanta Terlecka (spr.)
Sędzia:	SA Magdalena Kuczyńska
Protokolant	st. sekr. sądowy Dorota Kabala

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2018 roku w Lublinie
na rozprawie

sprawy z wniosku Mateusza Gieroby
z udziałem Prezydenta Miasta Lublin
w przedmiocie odwołania Mateusza Gieroby od decyzji Prezydenta Miasta Lublin z
dnia 9 października 2018 roku o numerze BM-BP - I.5310.40.2018 zakazującej
zgromadzenia planowanego na dzień 13 października 2018 roku w godzinach 12:00 -
15:00, mającego odbyć się na ulicy Zamkowej w Lublinie
na skutek zażalenia Mateusza Gieroby na postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie
z dnia 10 października 2018 roku, sygnatura akt I Ns 346/18
oraz sprawy z wniosku Bartosza Staszewskiego
z udziałem Prezydenta Miasta Lublin i Rzecznika Praw Obywatelskich
w przedmiocie odwołania Bartosza Staszewskiego od decyzji Prezydenta Miasta
Lublin z dnia 9 października 2018 roku o numerze BM-BP-I.5310.34.2018 zakazującej
zgromadzenia planowanego na dzień 13 października 2018 roku w godzinach 13:00 -
15:00 mającego się odbyć w formie przemarszu ma trasie Plac Zamkowy - ulica
Kowalska - ulica Lubartowska - ulica Krakowskie Przedmieście - Aleje Racławickie -
Plac Teatralny
na skutek zażaleń Bartosza Staszewskiego i Rzecznika Praw Obywatelskich
na postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 10 października 2018 roku,
sygnatura akt I Ns 347/18

Protokolant sądowy

mgr Sylwia Szymbańska

postanawia:

- I. z zażalenia Mateusza Gieroby zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że uwzględnić jego odwołanie i uchylić decyzję Prezydenta Miasta Lublin z dnia 9 października 2018 roku o numerze BM-BP - I.5310.40.2018;
- II. z zażaleń Bartosza Staszewskiego i Rzecznika Praw Obywatelskich zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że uwzględnić odwołanie Bartosza Staszewskiego i uchylić decyzję Prezydenta Miasta Lublin z dnia 9 października 2018 roku o numerze BM-BP-I.5310.34.2018;
- III. stwierdzić, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Jolanta Terlecka

Ewa Popiek

Magdalena Kuczyńska

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 10 października 2018 roku wydanym w sprawie I Ns 346/18 Sąd Okręgowy w Lublinie nie uwzględnił odwołania Mateusza Gieroby od decyzji Prezydenta Miasta Lublina z dnia 9 października 2018 roku o numerze BM-BP-I.5310.40.2018 zakazującej zgromadzenia planowanego na dzień 13 października 2018 roku w godzinach 12:00 - 15:00, mającego odbyć się na ulicy Zamkowej w Lublinie (pkt I) oraz stwierdził, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie (pkt II).

Postanowieniem z dnia 10 października 2018 roku wydanym w sprawie I Ns 347/18 Sąd Okręgowy w Lublinie nie uwzględnił odwołania Bartosza Staszewskiego od decyzji Prezydenta Miasta Lublin z dnia 9 października 2018 roku o numerze BM-BP-I.5310.34.2018 zakazującej zgromadzenia planowanego na dzień 13 października 2018 roku w godzinach 13:00 - 15:00, mającego się odbyć w formie przemarszu na trasie Plac Zamkowy - ulica Kowalska - ulica Lubartowska - ulica Krakowskie Przedmieście - Aleja Racławickie - Plac Teatralny.

W uzasadnieniach postanowień wydanych w sprawie I Ns 346/18 oraz w sprawie I Ns 347/18 Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 13 września 2018 roku Bartosz Staszewski złożył zawiadomienie o zgromadzeniu publicznym w trybie uproszczonym, informując o zamiarze organizacji zgromadzenia w dniu 13 października 2018 roku, w godzinach 13:00 - 15:00 mającego się odbyć w formie przemarszu na trasie Plac Zamkowy - ulica Kowalska - ulica Lubartowska - ulica Krakowskie Przedmieście - Aleje Racławickie - Plac Teatralny. W treści zawiadomienia organizator określił przewidywaną liczbę uczestników na 1.500 osób, wskazał również, iż w celu zapewnienia pokojowego przebiegu zgromadzenia zaplanował służbę porządkową w ilości około 10-30 osób, a ponadto iż spodziewa się kontrmanifestacji, tak jak ma to miejsce w innych miastach, w których marsze są organizowane oraz, iż trasa marszu prowadzi w pobliżu siedziby telewizji „Idź pod prąd” oraz Patriotycznego Centrum Kultury, w okolicy których spodziewa się zwiększonego zagrożenia ze strony kontrmanifestantów. Jako cel zgromadzenia wskazano: „I Marsz Równości w Lublinie. Promocja praw człowieka”. Po złożeniu zawiadomienia przez Bartosza Staszewskiego, w dniu 19 września 2018 roku, zawiadomienie o zamiarze organizacji

zgromadzenia publicznego w dniu 13 października 2018 roku, w godzinach 12:00 - 15:00 na ul. Zamkowej w Lublinie, na wiadukcie nad ul. Podwale, przewidując liczbę uczestników na 20 osób, złożył ponadto Mateusz Gieroba. Organizator określił przewidywaną liczbę uczestników na 20 osób.

W odpowiedzi na wystosowane w dniu 5 października 2018 roku pismo organu gminy, zawierające prośbę o zajęcie stanowiska w sprawie zagrożeń, jakie niesie za sobą organizacja zgromadzeń w dniu 13 października 2018 roku, Komendant Miejski Policji w Lublinie w piśmie z dnia 8 października 2018 roku wskazał m.in., iż na podstawie oceny i analizy podobnych wydarzeń, które miały miejsce w innych częściach kraju, należy domniemywać, iż istnieje prawdopodobieństwo udziału w zgromadzeniu „Marsz Równości” planowanym na dzień 13 października br. różnych grup społecznych o przeciwstawnych poglądach, których spotkanie w jednym miejscu może doprowadzić do konfliktu i może być zarazem zagrożeniem dla mieszkańców Lublina. Jednocześnie Komendant zapewnił, iż Policja jest w stanie pełnej gotowości do wykonywania swoich ustawowych zadań, w szczególności do ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienia spokoju w miejscach publicznych, sugerując rozważenie przez Prezydenta Miasta Lublin możliwości wyznaczenia kompetentnego przedstawiciela organu gminy do udziału w „Marszu Równości”, który w sytuacji, gdy przebieg zgromadzenia będzie zagrażał życiu i zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach lub naruszał przepisy ustawy Prawo o zgromadzeniach albo przepisy karne, skorzysta z uprawnienia określonego w art. 20 ust. 1 ustawy, tj. rozwiązania zgromadzenia.

W dniu 8 października 2018 roku w siedzibie Wydziału Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Lublin odbyła się ponadto rozprawa administracyjna z udziałem organizatorów obydwu zgromadzeń, zgłoszonych na dzień 13 października 2018 roku oraz przedstawicieli Komendanta Miejskiego Policji w Lublinie i Komendanta Straży Miejskiej Miasta Lublin, podczas której przekazane zostały informacje o możliwości wystąpienia zagrożeń dla uczestników zgromadzeń. Bartosz Staszewski podczas rozprawy podniósł, iż spodziewa się kontrmanifestacji, zaś w jego ocenie prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożeń rośnie, ze względu na co do organów ścigania złożone zostało zawiadomienie w tym zakresie. Mateusz Gieroba podkreślił natomiast, iż nie ma nic wspólnego z organizacją pod nazwą „Narodowy Lublin”, zasygnalizował, iż na

zgromadzeniu będą działacze ONR oraz możliwy jest przyjazd grupy kibiców z Białegostoku, którzy razem z kibicami z Lublina mogą próbować zakłócić marsz.

Decyzją z dnia 9 października 2018 roku o numerze BM-BP-I.5310.40.2018, wydaną na podstawie art. 14 pkt 2 ustawy z dnia 24 lipca 2015 roku Prawo o zgromadzeniach (Dz. U. z 2018 r. poz. 408 z późn. zm.) oraz art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257 z późn. zm.), po rozpatrzeniu zawiadomienia o zamiarze zorganizowania zgromadzenia, Prezydent Miasta Lublin zakazał Mateuszowi Gieroba organizacji zgromadzenia planowanego na dzień 13 października 2018 roku, w godzinach 12:00 - 15:00, mającego się odbyć na ul. Zamkowej w Lublinie.

Decyzją z dnia 9 października 2018 roku o numerze BM-BP-I.5310.34.2018, wydaną na podstawie art. 14 pkt 2 ustawy z dnia 24 lipca 2015 roku Prawo o zgromadzeniach (Dz. U. z 2018 r. poz. 408 z późn. zm.) oraz art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257 z późn. zm.), po rozpatrzeniu zawiadomienia o zamiarze zorganizowania zgromadzenia, Prezydent Miasta Lublin zakazał Bartoszewi Staszewskiemu organizacji zgromadzenia planowanego w Lublinie na dzień 13 października 2018 roku, w godzinach 13:00 - 15:00, mającego odbyć się w formie przemarszu na trasie Plac Zamkowy - ul. Kowalska - ul. Lubartowska - ul. Krakowskie Przedmieście - Aleje Racławickie - Plac Teatralny.

W uzasadnieniu powyższych decyzji, Prezydent Miasta Lublin podniósł, że okoliczności sprawy jednoznacznie wskazują, iż odbycie przedmiotowych zgromadzenia w dniu 13 października 2018 roku mogą zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach, zaś przeprowadzona w dniu 8 października 2018 roku rozprawa administracyjna nie pozwoliła na usunięcie tych zagrożeń. Jednocześnie, odnosząc się do treści pisma Komendanta Miejskiego Policji z dnia 8 października 2018 roku wskazał, iż informacje o realnym zagrożeniu dla życia lub zdrowia ludzi albo mienia w znacznych rozmiarach pochodzą od organów państwowych, które ustawowo są zobligowane do dbania o bezpieczeństwo i porządek.

W dniu 9 października 2018 roku Prezydent Miasta Lublin złożył ponadto do Komendanta Miejskiego Policji w Lublinie zawiadomienie o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa ściganego z urzędu: „W związku

ze zgłoszeniem w dniu 22 września 2018 roku do Urzędu Miasta Lublin - Wydziału Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego zawiadomienia o zgromadzeniu publicznym „I Marsz Równości w Lublinie. Promocja praw człowieka”, organ gminy zobowiązany został (...) do jego rozpatrzenia, w tym pod kątem przesłanek, o których mowa w przepisie art. 14 ww. ustawy. Obowiązkiem organu gminy było m.in. dokonanie, we współpracy z właściwymi służbami Państwa, czy odbycie tego zgromadzenia może zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach. W wyniku tych działań pozyskano także informacje, iż na tzw. „forach internetowych” pojawiły się nawoływania do przemocy wobec uczestników przedmiotowego zgromadzenia. Znalazło się m.in. stwierdzenie, iż „może dałoby radę pokierować zboków na Majdanek. Wpis ten został opatrzony także zdjęciem pieca krematoryjnego”.

Od powyższych decyzji Mateusz Gieroba oraz Bartosz Staszewski wnieśli odwołania, które były przedmiotem rozpoznania przez Sąd Okręgowy.

Odnosząc się do odwołania Mateusza Gieroby, Sąd Okręgowy uznał za słuszną argumentację przytoczoną w treści uzasadnienia decyzji Prezydenta Miasta Lublin z dnia 9 października 2018 roku wydaną w sprawie o numerze BM-BP-I.5310.40.2018, dochodząc tym samym do przekonania, iż w realiach niniejszej sprawy zachodzą okoliczności wymienione w treści art. 14 pkt. 2 ustawy Prawo o zgromadzeniach. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że odbycie się obu opisanych wyżej zgromadzeń w jednym dniu i w zbliżonym czasie może zagrażać zarówno życiu lub zdrowiu ludzi, jak i mieniu w znacznych rozmiarach, zaś mimo przeprowadzenia w dniu 8 października 2018 roku rozprawy administracyjnej z udziałem obu organizatorów zagrożenia tego nie udało się usunąć.

W dniu 10 października 2018 roku swój udział w postępowaniu z wniosku Bartosza Staszewskiego zgłosił Rzecznik Praw Obywatelskich. Jednocześnie Sąd odmówił dopuszczenia do udziału w sprawie Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka z uwagi na fakt, iż Fundacja nie wykazała interesu prawnego w przystąpieniu do niniejszego postępowania, a ponadto zgodnie z treścią art. 16 ust. 4 ustawy Prawo o zgromadzeniach, uczestnikami postępowania w sprawie odwołania od decyzji o zakazie zgromadzenia są wyłącznie wnoszący odwołanie od decyzji o zakazie zgromadzenia i organ gminy. Do akt złożone zostały ponadto opinie takich Stowarzyszeń jak: Stowarzyszenie Lambda Warszawa, Kampanii Przeciw Homofobii

z siedzibą w Warszawie, Stowarzyszenie „miłość nie wyklucza”, Stowarzyszenie im. prof. Zbigniewa Hołdy oraz Stowarzyszenie na Rzecz Lesbijek, Gejów, Osób Biseksualnych, Osób Transpłciowych oraz osób Querr „Pracownia Różnorodności” w Toruniu, które zajęły stanowisko w sprawie i wyraziły poparcie dla zgromadzenia organizowanego przez Bartosza Staszewskiego.

Sąd Okręgowy uzasadniając oddalenie odwołania złożonego przez Bartosza Staszewskiego wskazał, iż podstawą wydania decyzji o zakazie zgromadzenia w okolicznościach sprawy stała się przesłanka wymieniona w treści art. 14 pkt 2 ustawy Prawo o zgromadzeniach, zgodnie z którym, organ gminy wydaje decyzję o zakazie zgromadzenia nie później niż na 96 godzin przed planowaną datą zgromadzenia, jeżeli jego odbycie może zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach, w tym gdy zagrożenia tego nie udało się usunąć w przypadkach, o których mowa w art. 12 lub art. 13. Stosownie przy tym do treści art. 12 ust 1 ustawy, jeżeli wniesiono zawiadomienia o zamiarze zorganizowania dwóch lub większej liczby zgromadzeń, które mają zostać zorganizowane chociażby częściowo w tym samym miejscu i czasie, w szczególności w odległości mniejszej niż 100 m pomiędzy zgromadzeniami, i nie jest możliwe ich odbycie w taki sposób, aby ich przebieg nie zagrażał życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach, o pierwszeństwie wyboru miejsca i czasu zgromadzenia decyduje kolejność wniesienia zawiadomień. Zgodnie natomiast z treścią art. 13 ust. 1 ustawy, w przypadku, o którym mowa w art. 12 ust. 1, organ gminy może przeprowadzić rozprawę administracyjną, jeżeli usprawni to uzgodnienie zmiany miejsca lub czasu zgromadzeń.

Sąd Okręgowy podniósł, iż zawiadomienia o zamiarze zorganizowania zgromadzeń w dniu 13 października 2018 roku, które mają odbyć się w zbliżonym przedziale czasowym, zgłosiło dwóch organizatorów - Bartosz Staszewski oraz Mateusz Gieroba. Miejsce rozpoczęcia marszu, którego chęć organizacji wyraził Bartosz Staszewski, przewidziane zostało przy tym na placu Zamkowym, a więc w miejscu znajdującym się w odległości 140 metrów od miejsca zgromadzenia organizowanego przez Mateusza Gieroba. Odbycie się obu opisanych wyżej zgromadzeń w jednym dniu i w zbliżonym czasie, może natomiast zagrażać zarówno życiu lub zdrowiu ludzi, jak i mieniu w znacznych rozmiarach, zaś mimo przeprowadzenia w dniu 8 października 2018 roku rozprawy administracyjnej

z udziałem obu organizatorów zagrożenia tego nie udało się usunąć. Natomiast z pisma Komendanta Policji Miejskiej w Lublinie, oświadczeń stron, zawiadomienia o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa, jak również powszechnie znanych faktów, wynikających z przekazów telewizyjnych i internetowych, zagrożenie o którym mowa powyżej, w okolicznościach sprawy nie wiąże się bezpośrednio z potencjalnym zachowaniem jego uczestników, ale przede wszystkim z faktem, iż już po dacie złożenia zawiadomienia o chęci organizacji zgromadzenia publicznego przez Bartosza Staszewskiego, na ten sam dzień zaplanowana została organizacja zgromadzenia, w którym udział wziąć miały grupy społeczne o poglądach przeciwstawnych do poglądów prezentowanych przez uczestników zgromadzenia organizowanego przez odwołującego się. Znamiennym pozostaje także fakt, iż sami organizatorzy obu zgromadzeń potwierdzili możliwość wystąpienia takich zagrożeń - Bartosz Stachowski już podczas formułowania zawiadomienia spodziewał się możliwości wystąpienia kontrmanifestacji, natomiast podczas rozprawy administracyjnej w dniu 8 października 2018 roku jednoznacznie wskazał, iż w jego ocenie - mimo podjętych działań, w tym złożenia zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa - zagrożenie rośnie.

Zdaniem Sadu Okręgowego zagrożenie stanowić może nie tylko spotkanie dwóch przewidzianych na dzień 13 października 2018 roku zgromadzeń - zagrożenie takie stanowią bowiem również organizacje i osoby, które mimo, iż nie złożyły zawiadomienia o chęci organizacji zgromadzenia publicznego, aktywnie przejawiają chęć zakłócenia zgromadzenia organizowanego przez Bartosza Staszewskiego. Spotkanie uczestników zgromadzenia, z uczestnikami kontrmanifestacji, jak również uczestnikami zgromadzenia organizowanego przez Mateusza Gierobę mogłoby doprowadzić natomiast do konfliktu, którego eskalacja może stanowić realne zagrożenie nie tylko dla mieszkańców Lublina, osób przebywających w Lublinie w celach turystycznych oraz mienia w postaci budynków i innych urządzeń, znajdujących się w obszarze zgromadzenia, ale - co najistotniejsze - przede wszystkim dla uczestników samego zgromadzenia. Jednocześnie mając na uwadze zaplanowaną liczbę jego uczestników (1.500), która jest liczbą wyłącznie przypuszczalną oraz przewidzianą liczbę wolontariuszy służby porządkowej (10 - 20), nie sposób uznać by organizator, składając zawiadomienie o organizacji zgromadzenia publicznego w należyty sposób zadbał o bezpieczeństwo biorących

w nim udział osób. Oczywistym jest przy tym, iż Policja winna być w trakcie jego trwania w stanie pełnej gotowości do ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz uczestników zgromadzenia, jednak mając na uwadze planowaną ich liczbę, przy jednoczesnym braku wiedzy co do wielkości kontrmanifestacji, brak jest możliwości jednoznacznego stwierdzenia, iż Policja będzie w stanie w sposób szybki i skuteczny zapobiec zagrożeniu. Sąd Okręgowy zauważył nadto, że trasa marszu przebiega w okolicach atrakcji turystycznych oraz takich miejsc jak deptak na ul. Krakowskie Przedmieście i plac Litewski, co może sugerować obecność w jego obszarze osób postronnych, w tym poruszających się po nim w celach turystycznych, zaś samo zgromadzenie miało się odbyć w godzinach 13:00 - 15:00, a więc w porze wzmożonego ruchu.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i rozważania, Sąd Okręgowy uznał za słuszną argumentację przytoczoną w treści uzasadnienia decyzji Prezydenta Miasta Lublin Decyzją z dnia 9 października 2018 roku wydaną w sprawie o numerze BM-BP-I.5310.34.2018, dochodząc tym samym do przekonania, iż w okolicznościach niniejszej sprawy zachodzą okoliczności wymienione w treści art. 14 pkt 2 ustawy Prawo o zgromadzeniach. Jednocześnie podkreślił, że bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pozostaje cel zgromadzenia organizowanego przez Bartosza Staszewskiego, zarówno wniosek jak i odwołanie powinno być rozstrzygnięte w całkowitym od niego oderwaniu.

Postanowienie wydane w sprawie I Ns 346/18 zaskarżył w całości wnioskodawca Mateusz Gieroba, zarzucając naruszenie art. 14 pkt 2 ustawy z dnia 24 lipca 2015 roku Prawo o zgromadzeniach poprzez błędne jego zastosowanie polegające na uznaniu, że zaplanowane zgromadzenie zagraża życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach, podczas gdy na gruncie przedmiotowej sprawy powyższe przesłanki nie zaistniały. Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uwzględnienie odwołania od decyzji Prezydenta Miasta Lublin z dnia 9 października 2018 roku o numerze BM-BP-I.5310.40.2018 zakazującej zgromadzenia planowanego na dzień 13 października 2018 roku, w godzinach 12:00 - 15.00 mającego odbyć się na ulicy Zamkowej w Lublinie.

Postanowienie wydane w sprawie I Ns 347/18 zaskarżyli Bartosz Staszewski i Rzecznik Praw Obywatelskich. W obu zażaleniach zarzucono:

- 1) naruszenie art. 14 pkt 2 ustawy z dnia 24 lipca 2015r. Prawo o zgromadzeniach

- a) w ujęciu wnioskodawcy - poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że zagrożenie życia lub zdrowia ludzi albo mienia w znacznych rozmiarach ze strony uczestników kontrmanifestacji lub osób postronnych stanowi uzasadnioną podstawę wydania decyzji o zakazie zgromadzenia, podczas gdy podstawą wydania tego rodzaju zakazu może być jedynie zagrożenie ze strony uczestników zgromadzenia,
 - b) w ujęciu Rzecznika Praw Obywatelskich - poprzez jego błędną wykładnię i bezpodstawne przyjęcie, że fakt zorganizowania w jednym dniu, w zbliżonym czasie i w niedalekiej odległości od siebie dwóch zgromadzeń grup społecznych reprezentujących różniące się przekonania społeczno-polityczne stanowi wystarczającą podstawę do wydania decyzji o zakazie zgromadzenia ze względu na zagrożenie mienia w znacznych rozmiarach, życia lub zdrowia w tym: uczestników zgromadzenia, mieszkańców Lublina i osób postronnych przebywających w tym czasie w Lublinie, podczas gdy wskazane zagrożenie ma charakter jedynie potencjalny, opiera się na przypuszczeniach i jako takie nie stanowi podstawy do ograniczenia wolności zgromadzeń; □
- 2) naruszenie art. 57 i art. 32 ust. 1 w związku z art. 57 Konstytucji oraz art. 11 ust. 1 i 2 i art. 14 w związku z art. 11 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności poprzez nieuzasadnione i nieproporcjonalne ograniczenie wolności zgromadzeń i zakazanie zgromadzenia z powodu obarczenia odpowiedzialnością organizatora zgromadzenia za zapewnienie bezpieczeństwa jego uczestników w sytuacji, gdy ten obowiązek spoczywa na organach władzy publicznej, bez względu na stopień kontrowersyjności przedstawianych przez uczestników zgromadzenia poglądów i opinii i bez względu na ryzyko naruszenia porządku publicznego przez uczestników kontrdemonstracji.
- Ponadto Bartosz Staszewski w swoim zażaleniu sformułował zarzuty naruszenia następujących przepisów postępowania, mających wpływ na treść orzeczenia:
- 1) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez błędną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i wydanie postanowienia o nieuwzględnieniu odwołania, w sytuacji gdy:

- z opinii Komendanta Miejskiego Policji z dnia 8 października 2018r. nie wynika, aby organizacja zgromadzenia prowadziła do stanu zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzi albo mienia w znacznych rozmiarach ze strony uczestników Marszu Równości uzasadniającego wydanie decyzji w przedmiocie zakazu organizacji zgromadzenia z uwagi na brak możliwości ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego przez Policję;
 - z wpisów internetowych i przekazów telewizyjnych nie wynika realne zagrożenie dla przebiegu zgromadzenia, a każdorazowe potraktowanie negatywnego komentarza czy opinii za realnie zagrażające życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach powodowałoby w każdym takim przypadku automatyczne wydanie decyzji w przedmiocie zakazu zgromadzenia;
 - sama możliwość wystąpienia zagrożenia ze strony kontrmanifestantów, o czym wspominał także organizator zgromadzenia, nie jest wystarczającą przesłanką dla zakazania zgromadzenia;
 - z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że potencjalne zagrożenie stanowić mogą osoby przeciwnie Marszowi Równości, nie zaś jego uczestnicy;
- 2) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez błędną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i uznanie, że organizacja przez Mateusza Gierobę zgromadzenia w podobnym miejscu i czasie do zgromadzenia organizowanego przez Bartosza Staszewskiego stanowi wystarczającą przesłankę dla zakazania organizacji zgromadzenia, w sytuacji gdy z faktów notoryjnych wynika, że każdorazowa organizacja marszów równości w innych miastach w Polsce wiąże się z organizacją kontrmanifestacji;
- 3) art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 361 oraz art. 13 § 2 k.p.c. poprzez błędne uzasadnienie postanowienia i nieodniesienie się przez Sąd do wszystkich zarzutów stawianych decyzji, co skutkowało nieuwzględnieniem odwołania uczestnika od wydanej przez Prezydenta Miasta decyzji.

W konkluzji swoich zażaleń Bartosz Staszewski i Rzecznik Praw Obywatelskich wnosili o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uwzględnienie odwołania pierwszego z nich i uchylenie decyzji Prezydenta Miasta Lublina z dnia 9 października

2018r. Domagali się nadto rozpoznania zażaleń na rozprawie ze względu na wagę rozstrzyganej sprawy.

Sąd Apelacyjny w Lublinie na posiedzeniu niejawnym w dniu 11 października 2018 roku postanowił połączyć sprawę I ACz 1150/18 z wniosku Bartosza Staszewskiego do wspólnego rozpoznania i orzekania ze sprawą I ACz 1145/18 z wniosku Mateusza Gieroby i prowadzić obie połączone sprawy po sygnaturą I ACz 1145/18 oraz dopuścić do udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania Helsińską Fundację Praw Człowieka w Warszawie.

Na rozprawie wnioskodawca Bartosz Staszewski popierał zażalenie.

Uczestnik Prezydent Miasta Lublin wnosił o oddalenie wszystkich zażaleń a nadto o dopuszczenie dowodu z dokumentu w postaci notatki służbowej sporządzonej ze spotkania zorganizowanego w Ratuszu 9 października 2018 roku, którego tematem było omówienie bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas organizacji przedmiotowych zgromadzeń, który to dowód Sąd dopuścił.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenia w obu połączonych sprawach podlegają uwzględnieniu, choć nie z tych samych przyczyn.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zażaleń Bartosza Staszewskiego i Rzecznika Praw Obywatelskich wskazać należy, że zarzuty naruszenia przepisów prawa procesowego podniesione w zażaleniu Bartosza Staszewskiego dotyczą argumentacji prawnej użytej przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu stanowiska prowadzącego do wniosku, że jego odwołanie od decyzji Prezydenta Miasta Lublin nie było zasadne. Dlatego też Sąd Apelacyjny podda je ocenie wraz z zarzutami naruszenia przepisów prawa materialnego jakie sformułowano w obu omawianych obecnie zażaleniach stwierdzając, że zasługują one na uwzględnienie.

Przed przejściem do rozważań merytorycznych należy poczynić zasadniczą uwagę, że Sąd Okręgowy błędnie zakwalifikował wniosek Bartosza Staszewskiego jako złożony w trybie uproszczonym. Wywody uzasadnienia zaskarżonego postanowienia należy w tej części skorygować wskazując, że przedmiotowy wniosek dotyczył organizacji zgromadzenia w trybie zwykłym.

W orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, że wolność zgromadzeń pełni doniosłą rolę w demokratycznym państwie prawnym, a także jest warunkiem istnienia społeczeństwa demokratycznego. Wolność zgromadzeń gwarantuje członkom społeczności wpływ na władze publiczne, jest naturalną konsekwencją suwerenności narodu. Wolność zgromadzeń służy w szczególności oddziaływaniu jednostek na politykę państwa przez prezentowanie opinii, ocen, poglądów i żądań. Zgromadzenia są istotnym instrumentem demokracji bezpośredniej. Dostrzegając znaczenie wolności zgromadzeń Państwo Polskie chroni ją przepisami Konstytucji (art. 57 Konstytucji RP), a ponadto zobowiązało się do jej respektowania ratyfikując Konwencję o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (dalej: EKPC). Wolność do zgromadzeń nie jest wolnością nieograniczoną, a jej ograniczenia muszą wynikać z ustawy i odpowiadać testowi proporcjonalności (a zatem warunkom art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i art. 11 ust. 2 EKPC) (por. np. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie, z dnia 2 czerwca 2017 roku, I ACz 889/17, LEX nr 2300204). Z uwagi na powyższe, wszelkie ograniczenia wolności zgromadzeń powinny być traktowane jako wyjątek, a wykładnia art. 14 ustawy Prawo o zgromadzeniach uwzględniać musi wspomniane wartości i normy wyższego rzędu, wynikające z Konstytucji RP i przepisów prawa międzynarodowego.

Zgodnie z art. 14 ust. 2 wskazanej ustawy organ gminy wydaje decyzję o zakazie zgromadzenia jeżeli jego realizacja może zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach, w tym gdy zagrożenia tego nie udało się usunąć w przypadkach, o których mowa w art. 12 lub art. 13 ustawy.

Sąd Okręgowy przyjął, że przesłanki określone w art. 14 pkt 2 ustawy Prawo o zgromadzeniach spełniają okoliczności, polegające na zagrożeniu życiu lub zdrowia ludzi, jak i mienia w znacznych rozmiarach z uwagi na odbycie obu zgłoszonych zgromadzeń w jednym dniu i w zbliżonym czasie i miejscu, jak również zagrożeniu, które może się wiązać z tym, że inne organizacje i osoby przejawiają chęć zakłócenia „Marszu Równości”. Nie budziło więc wątpliwości Sądu Okręgowego, że uczestnicy zgromadzenia organizowanego przez Bartosza Staszewskiego nie stanowią zagrożenia, o którym mowa w omawianym przepisie. Takie stanowisko Sądu Okręgowego świadczy o niewłaściwej wykładni art. 14 pkt 2 ustawy Prawo o zgromadzeniach, ponieważ niedopuszczalne jest uzależnienie możliwości realizacji wolności zgromadzeń od reakcji przeciwników zgromadzenia. Wykładnia

zaprezentowana przez Sąd Okręgowy prowadzi do sytuacji, że wystarczające dla uniemożliwienia realizacji zgromadzenia jest nawoływanie do przemocy wobec jego uczestników. W ocenie Sądu Apelacyjnego, prawidłowa wykładnia art. 14 pkt 2 ustawy Prawo o zgromadzeniach powinna uwzględniać, że ocena, czy odbycie zgromadzenia może zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi, albo mieniu w znacznych rozmiarach, musi odnosić się do organizatorów i uczestników tego zgromadzenia (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 23 lutego 2017 roku, I ACz 232/17, LEX nr 22400720).

Orzecznictwo ETPC jak również Trybunału Konstytucyjnego potwierdza, że to na władzach państwowych ciąży obowiązek zapewnienia pokojowego charakteru zgromadzenia i zagwarantowania ochrony jego uczestnikom, bez względu na stopień kontrowersyjności przedstawianych poglądów.

W wyroku z dnia 18 stycznia 2006 roku, K 21/05 (Dz.U. 2006, nr 17, poz. 141) Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że ewentualność kontrdemonstracji przy użyciu przemocy lub przyłączenia się skłonnych do agresji ekstremistów nie może prowadzić do pozbawienia prawa do wolności zgromadzeń nawet wtedy, gdy istnieje realne niebezpieczeństwo, że zgromadzenie publiczne spowoduje naruszenie porządku publicznego przez wydarzenia, na które organizatorzy zgromadzenia nie mają wpływu, a władza publiczna uchyla się od podjęcia skutecznych działań w celu zagwarantowania realizacji wolności zgłoszonego zgromadzenia. Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że na organach władzy publicznej ciąży obowiązek zapewnienia ochrony grupom organizującym demonstracje i biorącym w nich udział, bo tylko w ten sposób można realnie gwarantować wolność zgromadzeń, bez względu na stopień kontrowersyjności (ale nie przekraczając prawnie ustalonych zakazów głoszenia określonych poglądów, np. wzywających do nienawiści rasowej, czy propagujących ideologię faszystowską) przedstawianych publicznie poglądów i opinii. Trybunał zaznaczył też, że prawo do kontrdemonstracji nie może sięgać tak daleko, by ograniczało prawo do demonstracji. Obowiązkiem władzy publicznej jest stworzenie skutecznych przesłanek odbycia zgłoszonego zgromadzenia w sytuacji, gdy poprzez zachowania innych uczestników życia publicznego zagrożone byłoby zrealizowanie wolności zgromadzeń.

Podsumowując, Sąd Apelacyjny w całości podziela stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich, że standard ochrony wolności zgromadzeń oraz powiązany z nim

zakaz nierównego traktowania przez władze publiczne można sprowadzić do następujących kwestii:

- organy władzy publicznej mają obowiązek umożliwić przeprowadzenie pokojowego zgromadzenia również wtedy, kiedy jego uczestnicy będą prezentować idee odmienne od poglądów większości, a dodatkowo takie zgromadzenie będą się starali zakłócić lub udaremnić uczestnicy kontrmanifestacji,
- wszelkie ograniczenia wolności zgromadzeń muszą spełniać test niezbędności i proporcjonalności i powinny być traktowane jako absolutny wyjątek,
- przesłanki pozwalające na wydanie zakazu odbycia zgromadzenia nie mogą być interpretowane rozszerzająco, w szczególności zaś nie mogą opierać się wyłącznie na ogólnych prognozach lub przypuszczeniach i muszą uwzględniać wartości i normy wyższego rzędu wynikające z Konstytucji RP i przepisów prawa międzynarodowego,
- organy władzy publicznej, dokonując oceny, czy zgłoszone zgromadzenie zagraża życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach powinny odnosić się do zachowania organizatorów i uczestników zgromadzenia, nie zaś do zachowania osób trzecich próbujących udaremnić przeprowadzenie demonstracji.

Mając na uwadze zaprezentowaną wykładnię art. 14 pkt 2 ustawy Prawo o zgromadzeniach stwierdzić trzeba, że w przypadku zgromadzenia organizowanego przez Bartosza Staszewskiego nie wystąpiła przesłanka określona w tym przepisie.

Ustalenia faktyczne dokonane w sprawie przez Sąd Okręgowy, które Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne (z zastrzeżeniem dotyczącym trybu w jakim wniosek o organizację zgromadzenia złożył Bartosz Staszewski), nie pozwalają na ocenę, że uczestnicy „I Marszu Równości w Lublinie” stanowią zagrożenie dla życia i zdrowia innych osób albo mienia w znacznych rozmiarach. Okolicznością, która wyklucza możliwość odbycia „Marszu Równości” nie może być fakt, iż w dniu 19 września 2018 roku zawiadomienie o zamiarze organizacji zgromadzenia publicznego złożył Mateusz Gieroba, który przyznał, że wezmą z nim udział członkowie ONR. Taką samą uwagę należy odnieść do kolejnej powoływanej przez Sąd Okręgowy okoliczności, że inne osoby przejawiają chęć zakłócenia „Marszu Równości”. Komendant Miejski Policji w Lublinie w piśmie z dnia 8 października 2018 roku wskazał, że na podstawie oceny i analizy podobnych wydarzeń, które miały miejsce

w innych częściach kraju, istnieje prawdopodobieństwo udziału w „Marszu Równości” różnych grup społecznych o przeciwstawnych poglądach, których spotkanie w jednym miejscu może doprowadzić do konfliktu i może być zagrożeniem dla mieszkańców Lublina. Jednakże z pisma tego wynika, że Komendant niebezpieczeństwo konfliktu upatrywał w działaniach innych osób, a nie uczestników „Marszu Równości”. Jednocześnie Komendant zapewnił, że Policja jest w stanie pełnej gotowości do wykonywania swoich ustawowych zadań, w szczególności do ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. Co istotne, Komendant zalecił wyznaczenie przedstawiciela w oparciu o art. 17 ust. 1 ustawy Prawo o zgromadzeniach, który uczestniczyłby w zgromadzeniu i w razie potrzeby mógłby jego zakazać. Nie można podzielić także argumentów Sądu Okręgowego, że organizator „Marszu Równości” nie zadbał w sposób należyty o bezpieczeństwo osób biorących w nim udział poprzez zapewnienie około 10-20 wolontariuszy służby porządkowej. Zaaprobować należy zarzuty zażalenia Bartosza Staszewskiego, że wolontariusze służby porządkowej odpowiadają za zachowanie uczestników zgromadzenia, a nie zachowanie innych osób, które mogą próbować zakłócić jego przebieg. Skoro zaś ani Prezydent Miasta Lublin, ani Sąd Okręgowy nie przewidują zagrożenia ze strony uczestników „Marszu Równości”, to nie można organizatorowi czynić zarzutu niezapewnienia wystarczającej liczby osób służby porządkowej. Powtórzyć w tym miejscu należy, że to na władzach państwowych ciąży obowiązek zapewnienia pokojowego charakteru zgromadzenia i zagwarantowania ochrony jego uczestnikom. O istnieniu zagrożenia, o którym mowa w art. 14 pkt 2 ustawy Prawo o zgromadzeniach nie świadczy złożone przez Prezydenta Miasta Lublin zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. Jak już wyżej wspomniano prawidłowa wykładnia art. 14 pkt 2 ustawy prawo o zgromadzeniach nie pozwala na zaakceptowanie sytuacji, w której komentarze w Internecie mogłyby prowadzić do ograniczenia prawa do wolności zgromadzeń.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie można zaakceptować stanowiska Sądu Okręgowego, który stwierdził, że cel zgromadzenia zgłoszonego przez Bartosza Staszewskiego nie ma żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Wprawdzie cel ten nie może przesądzać o wyniku sprawy, ale istotne jest przy ocenie zachowania uczestników zgromadzenia w świetle art. 14 pkt 2 ustawy Prawo o zgromadzeniach, że celem tego zgromadzenia jest promocja praw człowieka, w tym praw osób LGBT, mniejszości etnicznych, narodowościowych oraz innych skazanych na wykluczanie

społeczne, a także ochrona przed dyskryminacją i wykluczaniem oraz promocja praw człowieka jako uniwersalnej wartości.

Dodać należy, że „Marsze Równości” w Polsce mają miejsce w wielu miastach (ostatnio na przykład w Toruniu, Częstochowie i Rzeszowie), a w Warszawie odbywają się od wielu lat, mimo tego, że budzą kontrowersje i sprzeciw części społeczeństwa. W ich trakcie dochodziło do kontrmanifestacji, ale Policja nie dopuszczała do ataków czy incydentów.

Jeśli chodzi o zażalenie Mateusza Gieroby podlega ono uwzględnieniu, ponieważ Prezydent Miasta Lublin nie miał normatywnej podstawy do zakazania zgromadzenia jakie zgłosił on jako organizator. Jak bowiem niewątpliwie wynika z dołączonych akt postępowania BM-BM-I5310.40.2018 Mateusz Gieroba w dniu 19 września 2018 roku złożył zawiadomienie o zgromadzeniu publicznym w trybie uproszczonym (k-1-2 cyt. akt.). Stosownie do tego pouczono go jako organizatora między innymi o treści przepisów art. 21 i 23 ustawy Prawo o zgromadzeniach i wynikających z nich obowiązkach (k-6 tych akt).

Ustawodawca rozróżnił trzy tryby organizowania zgromadzeń, mianowicie zgromadzenia organizowane w trybie zwykłym, uproszczonym i cyklicznym (odpowiednio uregulowane w rozdziałach 2,3 i 3a ustawy Prawo o zgromadzeniach). Charakter danego zgromadzenia ma znaczenie nie tylko dla jego organizacji, ale też sfera normatywna poszczególnych wyżej wymienionych zgromadzeń podlega odrębnym reżimom prawnym, co uszło uwadze Sądu Okręgowego oddalającego odwołanie Mateusza Gieroby od decyzji Prezydenta Miasta Lublin wydanej na podstawie art. 14 pkt 2 ustawy Prawo o zgromadzeniach. Tymczasem przepis ten zamieszczony jest w rozdziale 2 tej ustawy regulującym zgromadzenia zwykłe, stąd co do zasady mógł być stosowany tylko do zgłoszonego w tym trybie przez Bartosza Staszewskiego „I Marszu Równości”. Nie było to jednak dopuszczalne w przypadku zgromadzenia zgłoszonego w trybie uproszczonym przez Matusza Gierobę. Rozdział 3 regulujący postępowanie uproszczone pozwala sięgnąć do przepisów dotyczących zgromadzeń zwykłych tylko w zakresie na jakim pozwala odesłanie z art. 26 tej ustawy.

Przepis ten stanowi: „Do zgromadzeń, o których mowa w art. 21, przepisy art. 12, art. 13, art. 17 i art. 19 ust. 1, 5 i 7 stosuje się odpowiednio”.

Brak jest więc odesłania do art. 14 ustawy co oznacza, że Prezydent Miasta Lublin - jak już wyżej podkreślono - nie miał ustawowej kompetencji do zakazania tego zgromadzenia zwołanego w trybie uproszczonym. Rozdział 3 ustawy - Prawo o zgromadzeniach jest regulacją szczególną wobec rozdziału 2. Natomiast środkiem jaki ustawodawca przewidział dla wszelkich zdarzeń, które w trakcie przebiegu takiego zgromadzenia powodują zagrożenie życia lub zdrowia bądź zagrażają mieniu w znacznych rozmiarach jest możliwość jego rozwiązania (25 ust 1).

W świetle wcześniejszych rozważań nie ulega bowiem wątpliwości, że skoro wolność zgromadzeń jest konstytucyjnie chroniona, to jakiegokolwiek jej ograniczenia muszą być wprost w ustawie wyrażone i wykluczone są wszelkie interpretacje rozszerzające czy wnioskowanie przez analogię. Tym samym ewentualna interwencja organów władzy publicznej w wolność zgromadzeń musi mieć charakter wyjątkowy. Pogląd powyższy jest zbieżny z wyrażanym przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w postanowieniach z dnia 2 czerwca 2017 roku, I ACz 889/17 (LEX nr 2300204) i z 16 września 2017 roku, VI ACz 2290/16 (niepublikowane).

Z przytoczonych względów Sąd Apelacyjny mając na uwadze treść powoływanych przepisów oraz na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.

Jolanta Terlecka

Ewa Popiek

Magdalena Kuczyńska

Wzrost z oryginałem

Protokół sądowy

mgr Sylwia Szymańska